ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР

ИЗВОР

ISSN 1847-4454

30. септембар 2026.
ГОДИНА XX

БРОЈ: 407

СЕЋАЊЕ НА ЖРТВЕ РАТА - ПИТАЊЕ ПРАВДЕ И ОДГОВОРНОСТИ

ЛОРА - МЕСТО СТРАДАЊА И ЗЛОЧИНА

ДР НЕЛЕ КАРАЈЛИЋ ГОСТОВАО У ВУКОВАРУ У СКЛОПУ КЛАЈН ФИЛМ ФЕСТИВАЛА

ЗБОГ ОБЈАВА НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА СВЕ ВИШЕ ХАПШЕЊА И КАЖЊАВАЊА СРБА

У СЕЛУ ВАРИВОДЕ КОД КИСТАЊА ОДРЖАНА ЈЕ КОМЕМОРАЦИЈА ПОВОДОМ 31. ГОДИШЊИЦЕ УБИСТАВА ДЕВЕТОРО СРПСКИХ ЦИВИЛА, КОЈИ СУ 28. СЕПТЕМБРА 1995. ГОДИНЕ, ГОТОВО ДВА МЕСЕЦА НАКОН ЗАВРШЕТКА ВОЈНО-ПОЛИЦИЈСКЕ АКЦИЈЕ „ОЛУЈА", УБИЈЕНИ У СВОЈИМ КУЋАМА И ДВОРИШТИМА.

ВАРИВОДЕ - СЕЋАЊЕ НА ЖРТВЕ, ПИТАЊЕ ПРАВДЕ И ОДГОВОРНОСТИ

Комеморацију су организовали Српско народно веће и Општина Кистање, уз присуство породица жртава, мештана, представника српских институција и представника државног врха Републике Хрватске. Све жртве су биле старије животне доби и српске националности. Према подацима о злочину, у Вариводе је у ноћним сатима дошло неколико припадника хрватских војних и полицијских снага, а девет мештана убијено је ватреним оружјем. У селу тада није било војних дејстава, а цивили који су остали у својим домовима нису представљали војну опасност. Молитвени помен за страдале служили су свештеници Српске православне цркве, Митрополије далматинске, након чега су породице жртава и представници институција положили венце и запалили свеће крај спомен-обележја са именима убијених. Међу страдалима били су Јован Берић, Шпиро Берић, Радивој Берић, Марија Берић, Мирко Покрајац, Душан Дукић, Марко Берић, Милка Берић и Јован Берић.

Поводом 31. годишњице сећања присутнима у Вариводама се обратила **Тена Бањеглав** из Документе - Центар за суочавање с прошлошћу.

- Скоро два месеца након војно-полицијске акције „Олуја", у ноћним сатима, неколико припадника хрватских војних и полицијских снага дошло је у село Вариводе. Тамо се тада нису одвијале никакве војне операције, нити је било присутно војно особље или оружје. У месту се налазило неколико цивила који нису желели или нису могли да напусте своје домове и нису представљали никакву опасност. Те ноћи припадници хрватских војних и полицијских снага ватреним оружјем убили су деветоро мештана, особа старије животне доби и српске националности. Жртве су убијене у својим кућама и дворишима, које нису желели да напусте јер им је била обећана заштита. Упркос вођеним кривичним поступцима за злочине почињене у Вариводама, до данас нико није осуђен. Хрватско друштво и даље се тешко суочава са злочинима које су починили припадници хрватске војске и полиције, као и са злочинима у којима жртве нису били Хрвати. Суочавање са тим злочинима изузетно је важно. Тек када прихватимо чињенице о страдањима и злочинима који су почињени у наше име и за њих преузмемо одговорност, друштво може да иде напред. Само на тај начин могуће је лечити ратне трауме - истакла је Бањеглав.

ГОВОР МРЖЊЕ И ОДНОС ПРЕМА ЖРТВАМА

У свом говору нагласила је и да одговорност за негирање чињеница и непризнавање злочина, пре свега, лежи на властима.

- Подсетићу да је премијер Андреј Пленковић 2020. године био у Вариводама, где је признао злочине и изразио жаљење због убијених цивила. И то је био важан чин.

Међутим, након тога готово да је престао рад на изградњи поверења и стварању инклузивне културе сећања. И даље, можда још одлучније него раније, хрватске власти одбијају да признају злочине и преузму одговорност за њих - рекла је Бањеглав.

- Такође, ситуација у друштву, као и политичка ситуација у земљи, све је гора. Славе се и величају ратне победе, ратни злочинци су хероји, а убиства цивила током и након операције „Олуја" углавном се прећуткују. Шири се такође и мржња према другима и другачијима, нетрпељивост, а често и насиље. И ове године смо током и након прославе у Книну чули усташки поздрав, као и поруке мржње и позиве на насиље који су директно усмерени против српске мањине. Упркос доказима, снимцима и пријавама, институције поново нису реаговале нити санкционисале починиоце. Тим сталним нереаговањем још једном су послале поруку да је у Хрватској такво понашање дозвољено, да не треба да буде санкционисано или осуђено. То је порука која гласној мањини даје дозволу да настави са ширењем мржње и насиља. А верујем да већина не жели да живи у таквом друштву. И зато позивамо власти и државне институције да реагују одлучније и санкционишу све такве случајеве говора мржње, као и позиве на насиље. Позивам и жртве таквих дела, као и сведоке, да их пријаве надлежним телима и институцијама, јер ипак има оних који ће на њих реаговати - поручила је директорка Документе.

ИЗГРАДЊА ПОВЕРЕЊА И КУЛТУРА СЕЋАЊА

Присутнима се обратила и саборска заступница Самосталне демократске српске странке **Ања Шимпрага**, која је говорила о значају сећања на жртве, одговорности према прошлости и потреби да се гради друштво у

којем ће бити места за све жртве, без обзира на њихову националну, верску или другу припадност. Осврнула се и на атмосферу у друштву, упозоривши на говор мржње и покушаје довођења у питање права мањина, али и нагласила да одговор на мржњу не сме бити нова мржња.

- Данас смо поново у Вариводама. И сваке године покушавамо пронаћи нове речи за исту бол, сетити се свих места страдања наших народа. И можда је најтеже питање које можемо поставити управо ово: јесмо ли нешто научили? Али осећам на овај дан да морамо говорити и о нечему другом. Осврнимо се на време у којем живимо. Сва места страдања нису само места сећања на прошлост. Та места су и огледало нашег друштва данас. Од Варивода, Гошића, Прокљана, Жагровића, Голубића, Оћестова преко Промине, Шкабрње, Поткоња, Кијева...Та места су оно што остављамо генерацијама након нас. А када погледамо атмосферу у друштву, морамо признати да поново има превише речи које деле, превише покушаја да се одређене људе учини мање пожељнима, превише потребе да се нечија култура, писмо, обичај или право на сећање доводе у питање. И зато је важно рећи да нећемо пристати на то да поново морамо доказивати да смо грађани ове земље. Нећемо пристати на то да неко одређује које је сећање дозвољено, која је култура прихватљива, које је име довољно хрватско, а које није. Овде су убијени цивили. Нису убијени зато што су представљали неку војну претњу. Убијени су након рата, на својим огњиштима. И зато њихова смрт не сме бити фуснота. И зато је њихова судбина трајно питање наше савести - истакла је Шимпрага те подсетила да места страдања не смеју бити само подсећање на прошлост, већ и опомена друштву данас. Указала је на потребу да се поштују право на сећање, култура и идентитет свих грађана, као и да се страдање цивила не сме занемаривати.

- Данас, када поново чујемо релативизовање злочина, када се поново покушава рехабилитовати оно што је историја већ осудила, када се људе напада због њиховог идентитета или припадности, морамо бити свесни колико брзо речи могу постати нешто више од речи. Историја нас томе учи да мржња најпре долази кроз говор. Даље кроз поделу на нас и њих. Кроз поруку да је неко мање вредан и кроз убеђивање да је нечија бол мање важна. А када такве поруке постану нормалне, границе се померају. И то ми и те како осећамо. Зато данас не желим да ћутим. Али не желим ни да узвратим мржњом. Јер ако на мржњу одговоримо мржњом, само ћемо наставити исти круг.

Наша снага мора бити у томе да останемо људи, да о истини говоримо без мржње и да тражимо правду без освете. Своје сећање морамо чувати, али и поштовати друго. То нас не чини слабијима, сматрајмо то цивилизацијским минимумом. Данас зато не желим обраћати се само Србима. Желим говорити свима. Хрвати, Срби, Бошњаци, Роми, Јевреји, људи свих националности и уверења - сви морамо имати једнако право рећи: ово је наша земља. Јер Хрватска неће бити мање хрватска ако у њој Срби слободно говоре српски. Неће бити мање хрватска ако се пише ћирилицом тамо где је законом допуштено. Неће бити мање хрватска ако се комеморирају српске жртве. И неће бити мање хрватска ако се говори истина о злочинима почињеним након Олује. Напротив - навела је Шимпрага.

На крају обраћања, Шимпрага је позвала на очување сећања на све жртве и на изградњу поверења које неће почивати на забораву, већ на спремности да се призна и поштује патња других. Поручила је да Вариводе треба да остану место сећања и трајна опомена да се слични злочини више никада не понове.

- Не тражимо да се мења ничија историја, тражимо да се историја не користи за производњу нове мржње. Тражимо само да ни једне ни друге жртве више не буду разлог да наша деца наслеђују мржњу својих родитеља и дедова. Хрватска и Србија не морају се слагати око свега да би поштовале жртве. Али морају имати довољно храбрости да признају патњу других. Помирење не почиње онда кад заборавимо своје жртве, него онда кад можемо оплакати и туђу жртву. У сваком тешком раздобљу као и у ратним сукобима нашао би се добар и мудар човек који би знао што малом човеку треба. Један од њих је и бискуп Мате Узинић чије поруке једнако требају допрети и до Хрвата и Срба и до Хрватске и Србије. И зато данас, из Варивода, желим послати једноставну поруку: Нека имена девет невиних људи буду трајна обавеза да будемо бољи него што су били они који су им одузели живот. И нека Вариводе буду место на којем ћемо сваке године поново рећи: Сећамо се. Не заборављамо. Говорићемо. И нећемо допустити да се икада више понови - поручила је Шимпрага.

Након обраћања уследило је полагање венаца и одавање почасти страдалима. У име председника Републике Хрватске венац је положила његова саветница за људска права и цивилно друштво **Мелита Мулић**, док је у име Владе Републике Хрватске и Хрватског сабора венац положио државни секретар у Министарству културе и медија **Младен Павић**. У име Српског народног већа венац су положили Ања Шимпрага и **Милан Ђурђевић**, а у име Амбасаде Републике Србије отправница послова **Дејана Перуничић**. Комеморацији су присуствовали начелници општина Кистање, Бискупија и Ервеник, Већа српске националне мањине Шибенско-книнске и Задарске жупаније, представници СДСС-а, као и други представници локалних и регионалних власти и српске заједнице.

Злочин у Вариводама до данас није добио правоснажни судски епилог који би индивидуализовао одговорност починилаца. Према доступним подацима, за злочин су вођени поступци који нису довели до осуђујућих пресуда, док су покушаји процесуирања остали без коначног резултата. Тридесет једна година касније, Вариводе зато остају место сећања, али и место питања о одговорности, правди и односу друштва према цивилним жртвама рата.

Васка РАДУЛОВИЋ

ЗЛОЧИНИ НАД СРБИМА ТОКОМ РАТА У ХРВАТСКОЈ: ЛОРА 1992-1997.

ЛОРА - МЕСТО СТРАДАЊА И ЗЛОЧИНА

Извор: Документарни филм - Веб: Jadovno 1941

Сведочења бивших затвореника говоре о мучењима, злостављању и смрти у војном затвору у Сплиту. За део злочина вођени су судски поступци и донете пресуде, али за неке од починилаца никада није утврђена одговорност.

Осијек („Селотејп" и „Гаража"), Паулин Двор, Госпић, Медачки џеп. Лика, Кордун, Банија, Грубори, Вариводе, Двор, Уздоље, Равни Котари, Вуковар... Овим местима треба додати војно - полицијске акције Олуја и Бљесак. Ово су само нека од места у Хрватској где су се током последњег рата догађали злочини над Србима. Затварани су, мучени и убијани и мушкарци и жене па и старци. Највећим делом страдали су цивили којима је једина кривица била та што су српске националности. За већину тих почињених ратних злочина никада нико није одговарао.

Када је реч о страдалима Фонд за хуманитарно право из Београда на основу више извора, процењује да је у рату у Хрватској укупно страдало или нестало око 21. 000 - 23. 000 људи. Од тога се процењује око 7.000 особа српске националности - цивила и припадника српских оружаних формација који су у време рата имали пребивалиште у Хрватској. Занимљиво је да за српске цивиле убијене у ратним злочинима не постоји једна коначна и опште прихваћена бројка.

ЛОРА - ВОЈНИ ЗАТВОР У СПЛИТУ

Уз сва већ набројана места у Хрватској, где су почињени ратни злочини над Србима, свакако треба додати и Војно истражни центар Лора у Сплиту где је било затворено више стотина цивила и војника српске и других националности. Према писању медија Лора је била место озбиљни повреда људских права где су стражари психички и физички злостављали затворенике при чему је више особа смртно страдало. Оно што се зна да се Лора заправо налази у некадашњој поморској бази ЈНА у Сплиту. Војни затвор смештен је у источном делу базе Лора и заправо се ради о згради ограђеној бодљикавом жицом у којој се налазе канцеларије Војне полиције. У другом делу те зграде налазиле су се ћелије у којима су били смештени војни затвореници. Затвор су водили Збор народне гарде и МУП РХ.

У каснијим исказима сведоци су говорили да су стражари мучили затворенике електричним шоковима док се не би онесвестили. Двоје сведока тврде да су им проболи уши уз помоћ квачице за папир. Неки затвореници нису добили храну од два до четири дана, а када су је добили састојала се само од шните хлеба. Говорили су да су стражари знали упасти у њихове затворске ћелије усред ноћи и потом их тући. Ударали су их по целом телу, бубрезима, леђима. Неки од затвореника су морали учествовати у тркама на рукама или коленима, а губитници били премлаћени од стражара. Тешко повређени затвореници добивали су здравствену негу у болници Фируле где су морали давати изјаве да су „четници" и да су убијали Хрвате и Бошњаке. Добијали би упутства шта би морали рећи када је Лору посећивао Међународни одбор Црвеног крста. Важно је истаћи да је за злочине у Лори судски поступак вођен и за предмете Лора 1 и 2 донесене су правоснажне пресуде. Међутим, према сведочењима заробљеника у Лори су многи злочини остали некажњени.

СВЕДОЧЕЊА О МУЧЕЊУ И ЗЛОСТАВЉАЊУ: „БОЉА ЈЕ БИЛА СМРТ, САМО ДА СЕ ПРЕКРАТЕ МУКЕ"

Веселин Бојовић је као редован војник ЈНА од стране припадника Хрватске војске заробљен у пролеће 1992. године на територији БиХ након чега је после пар дана пребачен у Лору.

- Шта сам тамо преживео то нико неће. У неким тренуцима је боља била смрт, само да се прекрате муке. У "блоку Ц" Лоре највише мучени момци из "Никшићко-шавничке групе". Лука Аџић из Никшића је био у том блоку и испричао ми је све шта су им радили, а ја сам слушао њихове јауке и муке две-три ноћи. Делила нас је само преграда..." - рекао је за портал Радио слободне Европе Бојовић.

Казао је како је Аџић једини из те групе жив изашао из Лоре и то путем размене, али у тешком психофизичком стању од чега је годину дана касније умро у Никшићу. Бојовић је за Радио слободну Европу казао да је у Лори небројено пута добио батине као и да су га премлаћивали бејзбол палицама и мучили струјом.

- Одведу ме у ту просторију да бих се наводно јавио мојима кући, на телефон. И креће мучење. Ја падам у несвест од болова. То је импровизовани телефон, свежу ми жицу за прст, полију водом ноге и заврте... ужасни болови, верујте... Људски ум не може да замисли какве су све начине смишљали

да муче и премлаћују затворене у Лори. Купали нас голе хидрантом, иживљавали се, тукли чим и ко стигне, газили чизмама... имам ожиљке и по лицу. Од дасака од сандука за муницију сам ковао мртвачке сандуке. Ја и затвореник Чучак из околине Чапљине. Ја сам их два направио - присећа се Бојовић.

И данас се сећа свих који су га тукли, а како каже њега је навише тукао управник Лоре Томислав Дуић.

Дамјан Трипоковић је за недељник Глобус рекао да га је највише тукао тадашњи управитељ Лоре Томо Дуић као и да је батине добивао сваки дан. Према његовим речима затобљене у Лори стално су батинали тако да су цело време били натечени. Када је пожелио отворити очи, капке је морао придржавати рукама. Каже да су затвореници добивали батине пендреком, жељезном шипком, подземним црним каблом, спајани су на струју на ушне ресице и гениталије. Ипак, најтеже му је било када су затворенике присиљавали на полне односе. Казао је и да су затвореницима на главу стављали црне вреће пуне измета и мокраће, терали их да једу сол, пију властиту мокраћу и лижу руке након што су чистили затрпане заходе.

Владимир Жарковић је у својој изјави за Глобус рекао да су у Лори на њему обављали експерименте да провере ефекте електричног индуктора, строја за мучење.

- Прикопчали су ми штипаљке индуктора на ушне ресице и подешавали јачину напона да виде колико човек може издржати тако да боли, а да га не убију. Морао сам стајати у води ако би ме струја јаче тресла. Како су од трзаја штипаљке знале испасти, провлачили су ми жицу кроз уши. Пуцали су на цивила Ненада Кнежевића и од премлаћивања убили Гојка Буловића. Док сам био у Лори направио сам петнаестак мртвачких сандука. Један је био за Буловића, а један за 20-годишњег Душка Јелића који је у Лори такође подлегао повредама - рекао је Жарковић.

У СВЕДОЧЕЊИМА ЗАРОБЉЕНИКА ПОМИЊЕ СЕ И ЖЕНСКА ОСОБА

Говорио је и Мирко Бабић који је рекао да су му у Лори сломили девет ребара, десну руку, оштетили два кралешка и избили два зуба. Након батина Бабић је једном морао лизати своју крв која се већ згрушавала по плочицама. У сећању му је остао призор како заробљеним војним пилотима Николи Џерфију, Горану Пантићу и Милану Мичићу ломе прсте који су им били тек срасли.

- Сви се сећају Тање, супруге управитеља Лоре, која је затворенике страшила да ће их ушкопити. Омиљена забава јој је била да затворенике тера да трче у круг, док би она из пиштоља пуцала пола метра испред њих - казао је Бабић.

Београдске дневне новине Блиц пренеле су сведочења о супрузи управитеља Лоре за коју кажу како их је такође брутално тукла.

- Висио сам окачен лисицама. Тукла ме је по бубрезима док се не онесвестим. Кад сам дошао к себи и кад сам отишао у ве-це, мокрио сам крв од њених батина - само је део сведочења једног од Срба који су током 90-их година били заробљени у Лори.

Сведок Г.Т. присетио се како су једном дошла два стражара и како их је питала да ли би имали секс њом.

- Прво је то питала пилота Пантића, који је рекао да не би, па су га све троје добро изударали. Затим су питали покојног Мићића, који је рекао да хоће јер се надао да тај одговор носи мање батина. Скочили су на њега и истукли га једнако као Пантића. Кад је дошао ред на мене, почео сам се извлачити, посебно да имам ћерку тих година, добио сам само два-три ударца, мало су ме шутирали, па прешли на друге - рекао је за Блиц сведок Г. Т.

ЗА МНОГЕ ЗЛОЧИНЕ НИКО НИЈЕ ОДГОВАРАО

Против жене коју заробљеници спомињу у својим сведочењима покренута је истрага, али након ње никада није подигнута оптужница. Сама је јавно демантовала све оптужбе наводећи их као измишљотине. Државно тужилаштво Хрватске је након вишегодишњег поступка и бегова појединих оптуженика поновило суђење за случај Лора 1. те их потом спојили са судским поступком Лора 2. како би се донела јединствена пресуда за све почињене ратне злочине. У оптужници их се теретило за тешка кршења хуманитарног права, физичко и психичко злостављање, мучење заробљеника (спајањем на струју, премлаћивањем и понижавањем) те смрт више заробљеника почетком рата у Хрватској.

У судском поступку, препуном контроверзи и чудних изјава и одлука, донесена је пресуда за припаднике 72. бојне Војне полиције Хрватске војске.

Томислав Дуић, командант затвора, осуђен је на јединствену казну од 10 година затвора. Емилио Бунгур, стражар у затвору, осуђен је на јединствену казну од 8 година затвора. Тончи Вркић, заменик команданта затвора, осуђен је на јединствену казну од 10 година затвора. Стражари Анте Гудић и Анђелко Ботић осуђени су на по 8 година затвора.

Видљиво је како неки од мучитеља из Лоре нису никад одговарали пред судом па самим тим нити су осуђени за злочине које су починили.

ИЗВОР

Веб: Злочин који траје

ЗБОГ ОБЈАВА НА ДРУШТВЕНИМ МРЕЖАМА СВЕ ВИШЕ ХАПШЕЊА И КАЖЊАВАЊА

УБИ НАС ЈАКА ОБЈАВА

фото: AI

У Хрватској је постала готово свакодневна вест да је неко ухапшен и кажњен због, како се наводи, „величања ратних злочинаца и великосрпске политике" или због „пуштања и слушања четничких песама".

Друштвене мреже доступне су свима и људи врло често преко њих износе своје ставове који могу да дођу у колизију са законима државе у којој живе. Међутим, када се ради о Србима ту је ствар мало другачија па се тако често десе и злоупотребе закона, односно кажњавају се људи због ношења дреса неког српског клуба, традиционалне српске капе (шајкаче) или због певања неке традиционалне српске песме старе више година па чак и векова у којој се помиње и појам Крајине.

Управо на овом задњем примеру, певачица народних етно песама **Светлана Спајић** из Србије гостовала је током лета у Далмацији где је била учесник манифестације Жегарски сусрети. У полицију је приведена због објаве на друштвеним мрежама песме „Ој Крајино моја мила мати", осуђена је на суду у Задру, а у образложењу пресуде стоји да појам „Крајина" у модерној Хрватској има негативну и узнемирујућу конотацију те је синоним за парадржавну творевину.

Додатни проблем у њеном случају било је непријављивање боравка у Хрватској па јој је тако суд изрекао казну од пет дана затвора, условно на годину дана те новчану казну од 50 евра, а као олакшавајућу околност суд је узео то што је Спајићка признала кривицу.

Један од задњих случајева привођења држављана Србије био је онај фудбалера **Бранислава Јоке** из Сомбора који је регистрован играч фудбалског клуба „Јован Лазић" из Болмана. Наиме, Јока је на свом фејсбуку, у тзв. сторију, објавио слику недавно преминулог Ратка Младића. Током утакмице коју је овај клуб играо на свом терену против екипе Биља, полиција је у току полувремена привела Јоку те је брзо и процесуиран, а суд у Осијеку изрекао му је казну од 1.500 евра те решење о забрани уласка у Хрватску у трајању од три месеца.

О овом и другим случајевима огласио се и директор Документационо-информационог центра „Веритас" **Саво Штрбац** појашњавајући о чему се ту ради и какви се поступци воде уколико дође до процесуирања држављана Србије или особа које имају и хрватско држављанство.

- Када је тај закон био у саборској процедури 2023. године онда су говорили да су те казне драстично повећане како би се кажњавали ови што величају усташтво. Међутим, ја сам тада написао један текст и рекао сам да ће се то преломити преко леђа Срба и ево, сад се то ломи, јер од те године ми имамо сваке године све више и више осуђених људи за те садржаје - истакао је Штрбац гостујући на београдској Првој телевизији појашњавајући и чињеницу да се приликом процесуирања људи одричу права на жалбу што је веома погрешно, поготово код случајева где долази до погрешног тумачења.

- Наши људи у страху и незнању одричу се права на жалбу тако да они не могу, и када би им неко хтео помоћи, да рецимо дођу до Стразбура па да Стразбур да коначну оцену да ли је то сразмерна казна греху јер си ставио слику генерала Младића без икаквог текста 24 сата на друштвеној мрежи и да добијеш 1.500 евра казну и забрану уласка од три месеца у простор Шенгена. Лично мислим и верујем да би суд за људска права у Стразбуру рекао да је то несразмерно и да би поништио такве одлуке, али треба доћи до тога - нагласио је Штрбац.

Фудбалски клуб „Јован Лазић" из Болмана оградио се од приватних објава и изјава чланова клуба. За то време на друштвеним мрежама из минуте у минуту објављују се увреде на рачун преосталих Срба у Хрватској, негирање злочина над њима током деведесетих година, општа хајка на сваког где постоји било каква назнака неког националног симбола.

О величању усташке НДХ, истицању усташких симбола, пропагирању поздрава „За дом спремни" и певању усташких песама, готово да нема јавне критике сем ретких појединаца и организација, а поступање полиције је веома ретко, тек на нечију пријаву.

На све то, један популарни певач на веома посећеним наступима пева песме у којима без проблема помиње и појам Крајине и то оне из деведесетих. Некажњено, наравно.

Срђан СЕКУЛИЋ

Албум Светлане Спајић на којем се налази песма „Ој Крајино"

САБОРСКИ ГОВОР ДРАГАНЕ ЈЕЦКОВ ПОВОДОМ НАЦИОНАЛНОГ ДАНА БОРБЕ ПРОТИВ НАСИЉА НАД ЖЕНАМА

ПРЕДРАСУДЕ ГОРЕ ОД УДАРАЦА

Национални дан борбе против насиља над женама је дан који се 22. септембра сваке године обележава у Хрватској у знак сећања на три жене убијене на загребачком општинском суду 22. септембра 1999. године, када је током бракоразводне парнице полицајац Мато Орашкић убио суткињу Љиљану Хвалец, супругу Гордану Орашкић и адвоката Хајру Прохић, а ранио записничарку Станку Цветковић.

Датум спомендана одредио је Хрватски сабор одлуком од 15. октобра 2004. године.

- Док ми овде разговарамо, у овом тренутку, нека жена у Хрватској скрива поглед. Нека жена наноси дебљи слој пудера на своје лице како комшије не би видели модрицу на њезиној кожи. Нека жена дрхти од звука корака у ходнику, питајући се какво ће вечерас бити расположење онога који је обећао да ће је волети и штитити. И знате ли што је најстрашније? Најстрашнија је та тишина. Та мрачна, неподношљива тишина у којој жртва почиње веровати да је она крива. Пита се и оправдава: „Можда сам га изазвала. Можда је уморан. Можда превише пије јер му је тешко на послу. Морам ћутати, морам трпети, јер што ће рећи породица? Што ће рећи село, град, народ?" - истакла је у свом обраћању саборска заступница СДСС-а **Драгана Јецков**.

Основни циљ Националног дана је сензибилизација друштва на проблематику насиља над женама те слање јасне поруке да се насиље ни у каквом облику не толерише.

- Предрасуде околине често су окови тежи од самих ударaца. Кукавица је онај који своју снагу доказује на слабијима. Кукавица је онај који користи сексистички речник како би понизио жену у јавној сфери или онај који жени жели одузети право да слободно одлучује о властитом телу, о властитом здрављу и свом животу. Највећа опасност која нам прети, опасност пред којом више немамо право ћутати и окретати главу, јест то што се то зло преноси. Попут неке проклете епске песме, насиље се преписује с колена на колено - рекла је, између осталог, Драгана Јецков која је уствrдила да је Хрватска

по фемициду у Европској унији при самом врху.

Национални дан обележава се традиционално полагањем венца и паљењем свећа на Општинском грађанском суду у Загребу, месту где се догодило убиство три жене и покушај убиства још једне. У другим градовима овај се дан обележава поворком и пригодним програмом.

Извор

У ИМЕ КЛУБА ЗАСТУПНИКА СДСС-а АЊА ШИМПРАГА ГОВОРИЛА ЈЕ У САБОРУ О ПРЕДЛОГУ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О РАСПОЛАГАЊУ ОТПАДОМ

СТРОЖИЈЕ КАЗНЕ БЕЗ ПОКРИЋА И НОВИ ТЕРЕТ ЗА ОПШТИНЕ

Предложене измене Закона о располагању отпадом иду у добром смеру, мишљења су заступници СДСС-а, али сматрају да отварају озбиљна питања о административном хаосу, недостатку људи те пребацивању финансијског и правног терета на локалне заједнице и недужне грађане, упозорили су у расправи.

У име Клуба заступника СДСС-а заступница **Ања Шимпрага** истакла да је требало да законске промене ступе на снагу много раније, односно пре него што је јавност узнемирена и након што су грађани годинама упозоравали на илегални отпад. Иако предлог поправља досадашње слабости, мишљења су да саме административне мере неће бити довољне уколико изостане јасна координација и осигурана средства.

Нови законски оквир уводи видеонадзор, ГПС за транспортна возила, Попис лица којима је забрањено располагање отпадом те обавезу општинама да најмање једном годишње уклоне илегални отпад. Локације с неопасним отпадом биће контролисане једном, а с опасним два пута годишње.

Међутим, тај задатак је поверен Државном инспекторату, комуналним редарима и телима која издају дозволе. Кључно је питање има ли систем у целини довољно људи, опреме и знања за надзор над више од 1.000 активних локација у Хрватској.

Колико је ситуација критична, показују подаци из апликације ЕЛОО. Комунални редари су у обраду преузели 13.607 пријава код којих отпад и даље стоји на локацијама, док је у само 3.321 случају отпад уклоњен. Ти подаци нису коначни јер се део отпада нелегално закопава или уопште није пријављен.

Закон уводи анонимну пријаву и рок од осам дана за поступање комуналног редара, али најслабија финансијска карика система су локалне самоуправе јер им држава намеће нове обвезе и кратке рокове, а не нуди решење за финансрање додатног кадра и опреме, што отвара ризик да пријаве остану тек формално евидентиране.

Систем пати и од недовољне координације, а надлежности се преклапају између Министарства, Инспектората, Фонда, Царине, МУП-а и Обалне страже. Сам предлагач признаје да се поједине локације појављују у више евиденција, због чега није могуће прецизно утврдити трошкове тела јавне власти.

Иако се у јавности комуницирају строжије казне до 150.000 евра, највећи број њих није везан уз конкретну радњу, већ уз непоступање по подзаконским актима који тек треба да буду донесени. Садржај тих прекршаја зависиће од чак 13 подзаконских аката (четири уредбе и девет правилника), што значи да се тренутно гласа о овлаштењима за будуће кажњавање, а не о јасно дефинисаним прекршајима.

Док су за грађане ове казне финансијски разорне, држава за пропуштене рокове не одговара.

Овај закон је реакција на дугогодишње притиске удружења и извештаја народне правобранитељке о илегалним одлагалиштима у Пазину, Госпићу, Самобору, Познановцу, Бенковцу и Ловинцу. СДСС је годинама упозоравао на конкретне проблеме попут „црног брда" у Биљанима, отпада код језера Штикада и код Бенковца, тражећи израду целовите мапе црних тачака и хитну санацију опасних оптерећења тла и вода.

Критика је упућена и на примену начела „онечишћивач плаћа". Када починилац није познат, трошак уклањања отпада иде на терет малих општина, уместо да се суфинансира из државног буџета. Посебно је проблематичан члан који власницима некретнина брани да „допусте" одбацивање отпада, уз казне од 2.000 до 6.000 евра. Закон не разликује ситуацију у којој је власник активно пристао од оне у којој му је неко преко ноћи на парцелу истоварио камион отпада. Пребацивање терета доказивања на недужне власнике мора се укинути.

Како закон не би остао мртво слово на папиру, СДСС предлаже израду јединственог и јавног пописа свих локација располагања отпадом у Хрватској, да се обезбеде државна средства за запошљавање и опремање локалних комуналних редара. Даље, предлаже да се прекршај дефинише у самом закону, а не да се регулише подзаконским актима, затим да се уведу опомене за први или незнатан прекршај грађана те укидање одговорности власника земљишта који није знао за одлагање.

Здраво окружење, закључио је клуб СДСС-а, је заједничка одговорност државе, локалне самоуправе, привреде и грађана и ако овај закон помогне да се та чињеница коначно схвати озбиљно, а обећани циљеви до 2035. године - 10% одлагања и 65% рециклирања - не претворе у још један пропуштени рок, клуб заступника СДСС-а сматраће своје залагање за његово усвајање оправданим. **ИЗВОР**

ДОБРА САРАДЊА СА ОПШТИНОМ

НАСТАВЉЕНА УЛАГАЊА У БАНОВЦЕ

Редовним годишњим обиласком средина у којима Срби нису већина у Вуковарско-сремској жупанији, заменик жупана ове регионалне самоуправе **Срђан Јеремић** посетио је и Општину Нијемци.

Ову општину чини осам насеља међу којима су и два са већински српским становништвом: Бановци и Винковачки Бановци. Управо је посетом Општини Нијемци највећи нагласак стављен на та два места.

- Пре свега желео бих да похвалим изванредне партнерске односе са представницима српске националне мањине као и самим мештанима Бановаца и Винковачких Бановаца. У раду општине постоји низ социјалних мера за које издвајамо средства из нашег буџета и који су доступни свим мештанима наше општине. Наравно, ту постоје и инфраструктурни радови на уређењу пешачких стаза, спортских игралишта и других грађевина, затим помоћ ученицима као и све остале активности како бисмо олакшали живот нашим мештанима - истакао је начелник општине **Вјекослав Белајевић**.

Са виђеним и урађеним задовољан је и заменик жупана Срђан Јеремић који је у ову локалну самоуправу дошао са својим сарадницима и локалним представницима.

- Данас смо посетили Општину Нијемци где смо у разговору са начелником и председником општинског Већа сазнали шта је то генерално учињено на подручју њихове општине у домену комуналне инфраструктуре, различитих програма и пројеката па и оних домена социјалне политике који су битни за све становнике ове општине па тако и за припаднике наше заједнице који овде живе - нагласио је Јеремић и издвојио најбитнију ставку у протеклом периоду која је и спроведена у дело.

- Оно што је нама битно и важно када су Бановци у питању, а за шта смо имали и молбу од стране самих мештана, то је да се постави семафор у центру насеља јер се ово насеље налази на државном путу који је врло фреквентан са саобраћајем великог броја возила, међу њима и теретних камиона - рекао је Јеремић.

Поред овог радило се и на другим пољима, а очекују се и додатна инфраструктурна улагања. Тако су на игралишту иза школе постављени и рефлектори као и справе за вежбање, направљена је и стаза у једној улици, а за следећу годину планира се и асфалтирање једне улице као и изградња пешачке стазе између Бановаца и Винковачких Бановаца.

Са урађеним су задовољни и представници српског општинског мањинског већа који су захвални пре свега на доброј сарадњи и досадашњим активностима.

ИЗВОР

ИАКО УСТАВНИ ЗАКОН ГАРАНТУЈЕ ПРАВО НА ПРЕДНОСТ ПРИ ЗАПОШЉАВАЊУ ПОД ЈЕДНАКИМ УСЛОВИМА И РАЗМЕРНУ ЗАСТУПЉЕНОСТ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА, МЕЂУ ПРОЧЕЛНИЦИМА ГРАДСКЕ УПРАВЕ И ДИРЕКТОРИМА ГРАДСКИХ ПРЕДУЗЕЋА У ВУКОВАРУ ГОДИНАМА НЕМА ПРИПАДНИКА СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ

ЗАПОШЉАВАЊЕ СРБА У ВУКОВАРУ ИЗМЕЂУ ЗАКОНА И СТВАРНОСТИ

Иданас, више од 25 година од мирне реинтеграције хрватског Подунавља у уставно правни поредак Републике Хрватске, често се у Хрватској говори о правима српске националне мањине који произлазе из позитивних закона РХ. Једно од горућих питања је питање запошљавања припадника српске националне мањине у Граду Вуковару. Када се говори на ту тему потребно је споменути и одредбе Уставног закона о правима националних мањина према којем припадници националних мањина у Хрватској имају право на предност при запошљавању у телима државне управе, правосудним телима те телима јединица локалне и подручне (регионалне) самоуправе.

Чланак 22. Уставног закона о правима националних мањина гарантује сразмерну заступљеност и право на предност при запошљавању под истим условима као и остали кандидати. Тако ако кандидат припадник националне мањине испуњава све услове конкурса једнако као и други кандидат, остварује предност при запошљавању. Приликом пријаве на конкурс, кандидат се позива на право предности, али према важећим прописима није дужан посебно доказивати свој статус припадника националне мањине (осим ако је то изреком тражено или уређено посебним правилима). Наводи се и да Влада Републике Хрватске и надлежна тела доносе посебне планове пријема како би се осигурала циљана и одговарајућа заступљеност мањина у јавној служби. Као и у низ других случајева на папиру споменути Закон и његове одредбе одлично звуче, али се поставља и питање његове проведбе на терену. Можда најбољи пример је пример Града Вуковара где Срби чине готово једну трећину становништва. Према службеним подацима из Пописа становништва 2021. године Вуковар је бројао 22 255 становника од којих је 6 890 или 29,73 одсто Срба. Другим речима у Вуковару је скоро сваки трећи становник српске националности и према томе би требало, што каже и Уставни закон о правима националних мањина, да међу прочелницима у градској управи и директорима има и Срба.

ОД КОНКУРСА ДО ИЗБОРА - ГДЕ НАСТАЈЕ ПРОБЛЕМ?

Међутим, у пракси је стање сасвим другачије. Годинама уназад, као и данас, међу прочелницима у Вуковару нема ни једног прочелника српске националности. Када је реч о директорима градских предузећа и ту је ситуација иста - међу њима нема ни једног Србина. Једина директорка у градским установама је Марина Латиновић у Дечијем вртићу Вуковар 2. Дужност директора у том вртићу од мирне реинтеграције обнашају Срби, а разлог томе је што ту установу у највећем броју полазе малишани српске националности.

Грађани Вуковара, српске националности, када говоре на ову тему истичу како то није ништа ново и да је вуковарским Србима јасно показано да су добри за споредне послове, али не и за руководеће иако има низ квалитетних и образованих Срба који би могли бити прочелници или директори. Тврде и како ситуација није ништа боља нити у другим градовима те да то јасно говори како се и на који начин проводи Уставни закон о правима националних мањина.

Срђан Колар, заменик градоначелника Вуковара из реда српске националне мањине, каже како као представник српске заједнице не може бити задовољан с пропорционалном заступљености Срба у телима јавне власти.

- Увек на неки начин, а поготово код изврших функција, долази до подела између владајућих, а како СДСС већ дуго није у владајућој структури нисмо у могућности да своје људе поставимо негде на неку извршну функцију. Истина је, исто тако, и да већина људи претпоставља да се не вреди ни јављати јер је политика унапред одредила ко ће бити запослен - рекао је Колар.

Додаје и како то није правило јер нема кадровских решења нити нема довољно квалитетних људи. Тврди и да је то на неки начин наследство које траје јако дуго и да се неке ствари једноставно не померају на боље упркос законима који су на снази. Истиче и да Вуковар по таквим стварима није јединствен него да се ради о начину функционисања у свим осталим мултиетничким срединама, односно општинама и градовима, где Срби живе али не чине власт.

- Упркос свему томе ја свакако апелујем да се грађани јављају на расписане конкурсе јер се зна догодити да струка победи што је и добро, јер се онда водимо професионалности, а не политичкој подобности. Међутим, исто тако морам рећи и да имамо низ ситуација да

се људи не јављају на расписане конкурсе што није добро - појашњава Колар.

Говорећи о искуствима из Вуковара Колар каже како је у вуковарској градској управи било и низ ситуација да су запослене Србе, који су одлазили у пензију или из неког другог разлога одлазили с посла, мењали други запослени који нису Срби. На тај начин је дошло до тога да је у вуковарској градској управи запослено значајно мање припадника српске заједнице од трећине запослених. Указао је и на наратив у друштву према Србима који је, како је рекао, гори и него 1998. године те да је све то узело маха. При томе се Срби често представљају само у негативном контексту, као агресори и злочинци, а, како је рекао, не спомиње се низ позитивних примера па и оних да ученици српске националности освајају бројне награде на такмичењима па и на оним из хрватског језика.

ГРАДСКА ВЛАСТ: НЕ ГЛЕДАМО КО ЈЕ КОЈЕ НАЦИОНАЛНОСТИ

На тему запошљавања у градској управи градоначелник Вуковара **Маријан Павличек** каже како се градска управа држи свих позитивних закона који се односе на припаднике националних мањина. Појашњава и како су конкурси за прочелнике јавни и да се на њих може било ко јавити.

- Задњих неколико конкурса имамо ситуације да се на њих јави једна или две особе. Један од разлога томе су и услови који су расписани, а који су високи. Други разлог је што се део људи те струке не жели јавити јер су већ на боље плаћеним пословима. Неки на прочелничка места гледају и на начин да она нису дугорочно сигурна јер су везана за политику - каже Павличек.

Додаје и да нова градска власт ради на принципу крилатице „Вуковар за све" и да не гледају ко је које националности или вероисповести. Ипак, указује и да када је реч о директорским местима ту треба знати да се ту гледа на начин да њих одређује Скупштина тих предузећа и да директори долазе из реда владајућих у Граду. То је, како је рекао, идентично и у другим градовима као и у самој држави. Говорећи директно о запошљавању припадника српске националне мањине подсетио је на запошљавање у градском предузећу Комуналац где је на место једног од водитеља Градске пијаце дошла особа српске националности која се јавила на расписани Конкурс.

Говорећи о ситуацији у Вуковару као пример како се ради подсетио је на доделу градских бесповратних помоћи ОПГ-има када су средства додељена и Хрватима, Србима, Мађарима, и бројним другима. На исти начин, како је најавио Павличек, биће додељиване новчане помоћи и за привреднике као и запослене у туризму.

- Први корак да се неко запосли је да се особа пријави на расписани конкурс. Радна места у конкурсима нису унапред одлучена него се гледају сви расписани услови. У сваком случају градска власт се држи тога да сви имају једнака права при чему не гледамо ко је које националности него пре свега гледамо на интересе Града Вуковара - закључио је Павличек.

Колико год ове речи Маријана Павличека звучале оптимистично тек остаје да се види како ће оне бити реализоване у пракси. Један од разлога томе је и што се бројни грађани Вуковара, без обзира на националност, сећају и времена раније власти када су се на друштвеним мрежама и по два-три месеца пре расписаног конкурса за неко радно место у градској управи, па и за прочелничка места, знало ко ће бити запослен. Зна се и за случајеве када су неки касније запослени прочелници и пре него што су изабрани на конкурсу частили за ново радно место на постојећем радном месту. При томе, како је Колар рекао, Вуковар није јединствен у Хрватској. **ИЗВОР**

ПРАТИТЕ СРПСКЕ МЕДИЈЕ
НА ИСТОКУ ХРВАТСКЕ
срби.HR
INFORMATIVNI PORTAL
radio dunav 101.5 FM
ХРОНИКА Славоније, Барање и западног Срема
96.9 FM RADIO BANSKA KOSA
100,7FM RADIO BOROVO
YouTube @tvprodukcijaZVO

У ВУКОВАРУ ОДРЖАНА 11. ШКОЛА ФОЛКЛОРА У ОРГАНИЗАЦИЈИ ЗВО-а

ОВОГОДИШЊИ СЕМИНАР ПОСВЕЋЕН ИГРАМА ИЗ МАЧВЕ

Школа фолклора у организацији Одбора за културу Заједничког већа општина ове године одржана је 20. и 21. септембра и то по једанаести пут. У простору КУД-а Слога из Вуковара окупило се 25 учесника из 12 културно-уметничких друштава са простора источне Славоније, Барање и западног Срема.

- Ово је већ уходан пројекат тако да семинар није било тешко организовати. Ми се увек трудимо да, када је реч о техникалијама, пружимо најбоље могуће услове нашим КУД-овима и њиховим уметничким руководиоцима како би знање које овде стекну могли данас-сутра да примене у пракси - рекао је председник одбора за културу ЗВО-а **Сретен Шодоловац**.

Тема овогодишњег семинара биле су игре из Мачве, а предавачи су стигли из Богатића, односно тамошњег Фолклорног ансамбла „Ђидо".

- Као што и свака област у којој живи српски народ тако и Мачва има своје карактеристике. Мачва је један прелеп равничарски део Србије и она овде до сада није обрађивана и верујем да ће семинар бити врло занимљив јер представља један део Србије који је можда другачији у односу на њене друге крајеве. Сваки семинар има неки свој ток. Најпре ћемо представити играчки део, односно игре које се играју у нашем крају, а имаћемо и један теоретски део у којем ћемо нешто рећи о самој области из које игре потичу, о традиционалном певању у Мачви и представићемо и народне ношње. Семинари су веома популарни и важни, поготово ако се одржавају ван Србије. Важно је да српски народ који живи ван њених граница има могућност да се упозна са српском традицијом и културом. За ту сврху ми имамо један тим и са мном су овде сарадници који су упућени у истраживања и који на адекватан начин могу да пренесу све оно што смо пронашли на терену - објашњава кореограф и уметнички руководилац Фолклорног ансамбла „Ђидо" из Богатића **Милош Симић**.

Иако је Мачва равничарски крај, као и панонски део Хрватске, игре из Мачве се доста разликују од игара које Срби овде негују. Мачва је у различитим историјским периодима била под различитим политичким управама тако да и у играма има разних утицаја, од оријенталног до европског, тако да су се и игре временом мењале. Игре из Мачве су у овдашњим друштвима мало или уопште нису заступљене тако да је семинар прилика да се то промени.

- Како је сваки пут нека нова област у питању свакако научимо доста тога тако да смо, у договору са нашим уметничким руководиоцима, одлучили да свако од наученог направи неку кореографију. Игре из Мачве нису заступљене у Ансамблу народних игара из Вуковара и мислим да их само Силаш има у свом репертоару. Ово је можда прилика да их и ми поставимо и уврстимо у наш програм. Сви ми, који редовно долазимо на ове семинаре, смо веома задовољни оним што на њима имамо прилику да видимо и научимо - наглашава **Зоран Новоселац** из Вуковара.

- Увек је добро да водитељи фолклорних друштава дођу на овакве семинаре, а колико од овде виђеног и наученог можемо да применимо зависи од средстава која добијемо и од играча којима располажемо. Велика ставка су наравно и ношње јер сваки крај захтева другачију ношњу. Ми се трудимо да саставимо кореографије од овога што научимо, али ако немамо ношње то је врло тешко. Ми имамо одличну сарадњу са Ансамблом народних игара из Вуковара и ако треба да посудим ношње увек се обратим њима и они нам увек изађу у сусрет и посуде нам оно што немамо - истиче **Светлана Жарковић** из Белог Манастира.

Школа фолклора одржана је у организацији Заједничког већа општина, а домаћини су били Ансамбл народних игара и КУД „Слога" из Вуковара.

Славко БУБАЛО

ПОД ОВОГОДИШЊОМ КРИЛАТИЦОМ „ИН КОНТИНУО”, У ВУКОВАРУ ЈЕ, У ОРГАНИЗАЦИЈИ УДРУЖЕЊА БАРА ФИЛМ И ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА, ОДРЖАН ПЕТИ КЛАЈН ФИЛМ ФЕСТИВАЛ - ТРОДНЕВНА КУЛТУРНА МАНИФЕСТАЦИЈА КОЈА ЈЕ И ОВОГ ПУТА СПОЈИЛА ФИЛМ, МУЗИКУ И ПОЕЗИЈУ.

УМЕТНОСТ ФИЛМА У ПЕТОГОДИШЊЕМ КОНТИНУИТЕТУ

Вуковар је од 18. до 20. септембра отворио врата богатом уметничком програму, бројним интерпретацијама и квалитетним културним садржајима одржаним у оквиру фестивала посвећеног вуковарском великану др. Хугу Клајну. Тако је име Хуга Клајна по пети пут одзвањало Вуковаром - градом у којем је овај психијатар, театролог, редитељ и професор рођен пре више од 130 година.

Клајн филм фестивал је манифестација кратког, документарног и анимираног филма, са такмичарским и пратећим програмима који су, како истичу организатори, пажљиво бирани. Концепција фестивала заснива се на томе да у једној такмичарској селекцији буду играни, документарни и анимирани кратки филмови, при чему је од почетка нагласак на идеји и ауторском приступу, а не на великом продукцијском буџету.

Овогодишњи фестивал био је посвећен Влатку Гилићу, недавно преминулом редитељу и педагогу, чији је филм „Ин континуо”, по којем овогодишње издање носи крилатицу, награђен у Берлину престижним Сребрним медведом.

- Рекао бих да овогодишњи програм задржава континуитет квалитета којем од почетка тежимо. Имамо 14 филмова у такмичарском програму. Представићемо и дечји програм, а новост је што смо ове године почели са школом глуме коју ће водити глумац Страхиња Бојовић. То ће од сада бити пракса коју ћемо примењивати до јуна наредне године, када ће се ученици представити оним што су научили у школи. Издвојио бих и омаж великом редитељу и мом професору Влатку Гилићу, по чијем филму се и зове овогодишње издање фестивала. Ове године фестивал смо посветили тој идеји пацификације у овом лудом времену, јер његов филм управо говори о томе да је рат стање које је недопустиво и непотребно. То је један од његових филмова који је отишао у „Војаџер” и који се чува у атомском склоништу као тековина човечанства. Музички програм састоји се од кабареа Горана Лазовића, једног од најбољих песника из Србије, а након тога следи концерт Нелета Карајлића. У недељу се враћамо у Српски дом, где ћемо доделити награде, прогласити три најбоља филма и затворити фестивал. Трочлани жири одређује најбоље филмове, а они ће бити приказивани у три блока сваког фестивалског дана. Од почетка тежимо идеји да немамо специфичан жанр и нисмо ишли на то колика је продукција, већ нам је најважније да идеја и креација филма буду у првом плану - истакао је оснивач фестивала и представник Бара филма **Огњен Петковић**.

Он је нагласио да би волео да публика након фестивала понесе са собом смирење и да успори, уз питања о томе шта нам се и зашто нешто дешава.

Ове године са фестивалским програмом савршено се уклопила и промоција књиге о Хугу Клајну аутора **Боривоја Чалића**, вуковарског истраживача, публицисте и библиотекара, тако да је било потпуно природно да управо ова промоција отвори фестивал. Уводна програмска активност фестивала истовремено је и редовна активност Установе у култури Српски дом. Како истичу организатори, није реч о случајном споју два догађаја, већ о сарадњи која је намерно креирана како би се име Хуга Клајна додатно приближило публици.

Представљајући своју издавачку делатност „Стари Вуковар, места и догађаји”, Српски дом се тако уклопио у фестивалске дане посвећене вуковарском великану Хугу Клајну, у оквиру четвртог циклуса предавања о вуковарским знаменитим личностима.

Чалићева књига „Трагови у трајању” из 2014. године већ је садржала једно поглавље

о Хугу Клајну. Публика је овог пута имала прилику да сазна више о његовом животу и да се упозна са чињеницама о томе колико су његова дела оставила трага у психоанализи, психијатрији, филму и позоришту. Аутор књиге истиче да је у Клајновој биографији открио много важних података који су утицали на његово позоришно стваралаштво.

- У односу на обраду Хуга Клајна у књизи „Трагови у трајању", овде је текст много шири. У међувремену сам дошао до неких занимљивих фотографија. Било ми је важно да сазнам све што се може сазнати о његовој породици и њиховој каснијој судбини. Нашао сам један изузетно редак артефакт, да тако кажем, а то је позивница за венчање његове млађе сестре из 1928. године. Она се венчала у вуковарској синагоги. Сва његова породица - отац, маћеха и три сестре са својим породицама - нажалост су страдали у Јасеновцу и Старој Градишки 1941. и 1942. године. Клајн је из Вуковара отишао по повратку са студија. Није нашао добру прилику да добије посао у вуковарској болници који би му 1919. године омогућио повољну каријеру и бављење оним што га је занимало у медицини. Тако је отишао у Београд, где је радио у душевним болницама, након чега је специјализирао неуропсихијатрију. Као Фројдов студент већ је имао знања из психоанализе, коју је успешно примењивао у лечењу пацијената. Преводио је и уређивао Фројдова дела и коначно популарисао психоанализу. Након Другог светског рата окренуо се позоришту, што је исто тако знак једне дозе личне храбрости и самопоуздања.

У својим педесетим годинама, када драстично мења свој живот и каријеру, остварује изузетне резултате као редитељ бројних позоришних представа које се и данас памте, али и као педагог који је на Академији за позориште, филм, радио и телевизију извео шест класа редитеља, касније веома познатих имена - рекао је, између осталог, Чалић.

НОВЕ ИДЕЈЕ И САДРЖАЈИ - ОДРАЗ УСПЕШНЕ САРАДЊЕ

Богат такмичарски програм представљен је првог дана у дворишту Градског музеја у Вуковару, где је одржано пет филмских пројекција, након чега је дружење настављено кабареом Горана Лазовића у Змајевој кући. Другог дана такмичарски део фестивала настављен је на истом месту и у исто време. Акценат другог фестивалског дана стављен је и на школу глуме, као и на филм представљен у оквиру дечјег програма. Реч је о филму Зорана Таировића „Црвенкапа", који је настао 2008. године.

Овогодишња новост фестивала је школа глуме која је намењена талентованој деци која похађају драмске секције и воле позоришне представе, јавни наступ, филм и глуму, али и онима која желе да савладају страх од јавног наступа. Циљ је да се код младих негују позоришна и филмска култура, али и развијају креативност, самопоуздање и способност јавног изражавања.

- Нама је заиста част и драго нам је што сарађујемо са Огњеном и Бара филмом већ четврту годину. За нашу заједницу ово је битно јер овакав фестивал, у овом облику, није постојао. Важно нам је да негујемо културу филма на овај начин јер се повезујемо са људима из Србије и Хрватске. Фестивал је замишљен као место сусрета свих оних који желе да искористе прилику да погледају ретке и добре филмове и упознају познате уметнике, а нама је циљ да промовишемо сва она имена која су допринела уметности, култури и традицији. Верујем да ћемо и даље радити са Бара филмом овако добро и да ће људи уживати у сваком програму. Већ неколико година разговарамо о ангажовању деце кроз глуму. Покушали смо са одређеним људима да остваримо договоре, међутим нисмо успели јер је то било финансијски презахтевно за нас. Ове године смо успели да договоримо сарадњу са Страхињом Бојовићем, глумцем који ће једном недељно долазити из Новог Сада у Вуковар како би деци пренео своје знање и унапредио њихове способности - поручио је председник ЗВО-а **Дејан Дракулић**.

Дружење уз квалитетан програм кулминирало је концертом **Нелета Карајлића**, који се вуковарској публици представио у вечерњим часовима 19. септембра. Завршница фестивала одржана је у Српском дому, где је након трећег блока пројекција такмичарских филмова уследила додела Хуго награда за прва три места.

Треће место освојио је филм „Где сунце спава ноћу" Илдзе Фелсберга. Сребрни Хуго припао је редитељки Нади Калифа за филм „Гнев", док је Златног Хуга добила редитељка Џулија Грандимети за филм „Мајонез".

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

ДР НЕЛЕ КАРАЈЛИЋ ГОСТОВАО ДРУГОГ ДАНА КЛАЈН ФИЛМ ФЕСТИВАЛА НА ДОБРОЈ ВОДИ У ВУКОВАРУ ГДЕ ЈЕ НАПРАВИО СПЕКТАКЛ, РАСПЕВАО И НАСМЕЈАО ПУБЛИКУ

КОНЦЕРТ КОЈИ СЕ НЕ ЗАБОРАВЉА

Овогодишњи Клајн филм фестивал, петог издања публици је понудио разноврстан програм, прилагођен различитим интересовањима посетилаца. Љубитељи филма могли су тако да уживају у дворишном простору Градског музеја и сали Српског дома, где су приказивани ретки и пажљиво одабрани филмови редитеља чија остварења отварају нова питања, покрећу идеје и шаљу снажне поруке. За љубитеље књижевности у Змајевој кући приређен је кабаре Горана Лазовића, песника који је кроз своју поезију говорио о љубави, слободи и границама које човек поставља када покушава да изрази оно што је често тешко преточити у речи. Посебан сегмент фестивала био је посвећен и најмлађима, који су кроз програмске садржаје имали прилику да покажу интересовање за глуму и сценски израз. Тако је Клајн и ове године понудио широк спектар садржаја - за свакога по нешто, а некоме готово све.

Ипак, врхунац фестивалске атмосфере догодио се другог дана на Доброј води у Вуковару, где је пред бројном публиком наступио др **Неле Карајлић**. Музичар, глумац, писац и водитељ својим је наступом направио прави спектакл. Он је распевао публику, насмејао је и још једном показао због чега његови концерти остају дуго у сећању. Његова енергија и непосредност посебно су изненадиле публику. На сцени је показао исти онај жар и ентузијазам који га прате од почетка каријере, потврђујући да године и дуга музичка пауза нису умањиле његову препознатљиву сценску енергију. Непосредно пред наступ у Вуковару, Неле

је са публиком поделио и једну посебну, приватну радост да је по други пут постао деда. Иако иза себе готово да није имао сна, на сцену је изашао пун енергије и публици пружио оно по чему је познат - аутентичност, хумор, емоцију и музику.

Уз добро познате хитове, публика је имала прилику да чује и неке од нових песама са његовог првог самосталног албума „Пијани брод". Након дуже музичке паузе, Карајлић се тако поново враћа. Говорећи о Вуковару, Неле каже да га на овај град прво призову добри људи али и добра храна. Присећајући се Вуковара и првог одржаног концерта из 1984. у том граду, Карајлић каже да овај крај памти узбудљиве догађаје и публику која је имала посебну енергију за рокенрол. С обзиром да долази на културну манифестацију која има акценат на филм, али и спаја више различитих врста уметности, Карајлић каже да је он неко ко себе види као једнако укљученог и подељеног у свакој уметничкој причи.

- Када говоримо о уметности, ја нисам само шизофрена личност, ја сам, не двојица, него тројица у једном. Један је тај који вечерас скаче по сцени, други је тај који пише, а трећи је тај који прави телевизијске циркусе. У свакој од тих области ја себе видим и проналазим. Ја сам као атлетичар који је укључен у више дисциплина, с тим да ја уметност доживљавам кроз оно узбуђење које се манифестује код оних који је читају, гледају или слушају - изјавио је Карајлић.

Готово пет деценија музичке и глумачке каријере оставило је дубок траг на његов садашњи доживљај сцене, али оно што је остало исто, каже он, то је љубав према том послу и према публици.

- Нисам одустао од свирке, иако сам знао одустајати пар пута. Моја највећа рупа била је између 2011. године, када сам завршио каријеру са Но смокинг оркестром и када сам окачио микрофон о клин па све до 2018. када су ме ђаволи наговорили да поново почнем да певам. У тој паузи сам открио и да је лепо бити писац, па сам се и тиме бавио, али оно што је најузбудљивије и најлепше у свему томе је управо ово. Дођеш негде и видиш људе, упознаш нека нова насмејана лица. То је непроцењиво - истакао је.

Иако се кроз музику, филм као и познати телевизијски серијал „Топ листа надреалиста" често могла видети његова слободна уметничка интерпретација која често излази из класичних форми, Карајлић каже да му није никад било важно име неког уметничког жанра, колико му је важно то што данас види клинце који воле „Надреалисте" или то што слушају његову музику.

- То су клинци који тада, не да нису били рођени, него њихови родитељи нису били рођени. Исто ме одушеви када дођу на концерт нека деца која знају те песме. То је нешто што је непроцењиво исто. Шта год да се деси и које год време да прође јако је лепо кад вам дођу људи и кажу „Ја сам уз вашу музико одрастао". Музика је динамична и увек има нешто ново да се каже што ниси стигао пре. Пијани брод је настао тако кроз нека моја размишљања у последњих десетак или петнаест година. Кад сам престао да свирам по свету и кад сам напустио Но смокин бенд тада сам се отуђио од музике. Чак је нисам ни у ауту слушао. Међутим, онда почне да ради ђаво у теби, кренеш поново да чачкаш, напишеш који стих, одсвираш неку мелодију и онда од тога почиње да се гради нека нова пирамида - рекао је Карајлић.

Два сата одличне свирке и енергичан Карајлићев наступ Вуковар ће, по свему судећи, дуго памтити. Добра вода, црква Свете Петке и шумски простор амбијентално су употпунили музички доживљај и створили атмосферу у којој су се музика, смех и сећања савршено уклопили у једну фестивалску ноћ.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

СРПСКИ КУЛТУРНИ ЦЕНТАР У ВУКОВАРУ ОТВАРА ВРАТА ДЕЦИ КОЈА ЖЕЛЕ ДА УПОЗНАЈУ СВЕТ ГЛУМЕ И ПОЗОРИШТА

ШКОЛА ГЛУМЕ У ВУКОВАРУ

Недавно, тачније 13. септембра у сарадњи Заједничког већа општина Вуковар, Бара филм удружења и СКЦ-а Вуковар, формирана је група од око десетак полазника школе глуме коју води глумац и редитељ **Страхиња Бојовић**. Према речима председника ЗВО-а **Дејана Дракулића**, идеја о покретању школе постоји већ неколико година када су се креирале идеје око програма Клајн филм фестивала, али се нису указале адекватне могућности за њено остварење. Овим се, каже он, указује могућност да истакнемо и ангажујемо талентовану децу и допринесемо култури заједнице.

- Већ се разговарало пре о ангажованости деце на овај начин и покушавали смо да успоставимо контакт са неким људима, али смо ове године успели да остваримо договор са Страхињом Бојовићем који ће из Новог Сада долазити једном недељно у Вуковар како би радио са децом, како би им пружио своје знање и како би им омогућио додатно искуство. То су деца која већ глуме у школским представама и мислим да ће их ово доста унапредити. Сигуран сам да ће се лепо дружити и да ће доста тога научити али и открити да ли је глума оно чиме ће се бавити у будућности. Школа је кренула прошле недеље. У оквиру фестивала, деца су наставила са радом који ће се одвијати све до јуна. Замишљено је да деца у јуну у неком облику представе оно што су научили. Да ли ће то бити представа или нешто друго, видећемо - изјавио је Дракулић поручивши да су сва деца добро дошла.

Школу полазе за сада деца узраста од 12 до 14 година. Пожељна је могућност, каже Бојовић, да се, у зависности од интересовања деце, формира још група. У том случају, истиче он, било би добро да у једној групи буде максимално до десетак полазника приближне старости како би се сваком детету могао једнако посветити. Први сусрет с децом био је намењен упознавању, ослобађању и приближавању позоришном процесу.

- Када смо се први пут срели заправо смо одрадили иницијално дружење како би они схватили што је то између њих и позоришта. То смо током овог фестивалског викенда наставили. Оно чиме се ми бавимо с почетка нашег упознавања је пре свега оно што претходи позоришном процесу. То је нека гомила забавних игара које са стране делују као дечја игра, али свака од њих има неку своју сврху. Тако имамо игре за фокус, за памћење и слично - објашњава Бојовић.

Часови трају два сата и одржавају се недељом од 11 до 13 часова, а циљ је да полазници кроз игру, вежбе и рад на тексту постепено дођу до завршне представе. За јун је планирана премијера представе шаљивог карактера „Звезде кујне".

- Текст представе је сјајна вежба да видимо како кроз рецепте, који су, барем мени, изузетно досадни, успемо у задатку да од тога направимо нешто занимљиво. Дакле, идеја је да се срећемо четири пута месечно, да се ослобађамо, играмо, учимо и да тамо с почетка јуна направимо представу. Морам да кажем да сам ја заиста пријатно изненађен са децом која су ту са мном, њиховом дисциплином и посвећеношћу. Искрено, ја сам се припремио за нешто више објашњавања, а они врло брзо схватају, одлично се понашају једни према другима и мислим да смо направили једну добру базу из које ћемо моћи даље да наставимо с овим креативним процесом - рекао је Бојовић.

Он истиче да су креативни садржаји деци данас посебно потребни, имајући у виду количину информација којима су свакодневно изложена, нарочито путем интернета и друштвених мрежа.

- Интернет и друштвене мреже садрже већину информација која им не треба. Мој циљ је да овде створимо простор и време где ћемо се бавити оним што ће их ослободити тога. Гасимо овде телефоне, немамо притиска и овде је једна потпуна слобода. Кажем им да је дозвољена грешка овде и да је она некада корисна јер се из поновљених грешака могу овде развити неке генијалне ствари. Заиста мислим да је ово потребно сваком граду и оној деци која су заинтересована за позориште. Не треба никога на ово терати а ко год жели може да нам се прикључи - поручио је Бојовић.

Деца су за школу глуме чула преко наставника српског језика на драмско-рецитаторским секцијама а привукла их је, кажу, могућност да усаврше своје таленте, да стекну боље и квалитетније глумачке способности, али и да се међусобно забављају и друже

- Мотивисана сам знањем које ћу да стекнем овде. У почетку ме је било мало страх јер нисам знала ко ће нас водити и ко ће све бити овде од деце и да ли ћу се уклопити. Сада нам је супер, лепо се дружимо и надопуњујемо - казала је **Милица Богдановић** из Борова.

- До сада ми је било најзабавније то што смо радили игре за фокус и памћење а након тога смо радили и неке текстове. Планирам да останем овде и да наставимо да се забављамо - рекао је **Андреј Димитровски** из Вуковара.

- Ја сам већ имала сусрет са глумом јер су ме родитељи водили у Нови Сад на часове. Ово ми је сада супер прилика јер

не морам да путујем а и јако ми се допада овде. Највише ми се допада начин на који се ради са нама, јер смо се опустили и радимо без тензија - испричала нам је **Калиопи Ђукић** из Борова.

Страхиња Бојовић највише је познат публици као аутодилер Сафет из популарне серије „Први сервис" али иза телевизијске улоге стоји дугогодишњи позоришни рад. Овај глумац и редитељ из Новог Сада има две деценије искуства и рада у позоришту, филму и телевизији а сада своје искуство преноси на младе полазнике школе глуме у Вуковару.

Мирјана ЦВЕТКОВИЋ

У СУБОТУ 26. СЕПТЕМБРА У СРПСКОМ КУЛТУРНОМ ЦЕНТРУ У ОСИЈЕКУ, ОДРЖАНО ЈЕ ПРЕДАВАЊЕ ДР. ФИЛИПА ШКИЉАНА „ИДЕНТИТЕТ И СЕЋАЊА СРБА У ОСИЈЕКУ НА ДРУГУ ПОЛОВИНУ 20. ВЕКА"

ИДЕНТИТЕТ И СЕЋАЊА СРБА У ОСИЈЕКУ НА ДРУГУ ПОЛОВИНУ 20. ВЕКА

Филип Шкиљан, др. историје, научни саветник у Институту за истраживање миграција у Загребу, одржао је студиозно, корисно и занимљиво предавање.

Предавање о историји, страдању, идентитету и савременом положају Срба у Осијеку, утемељено на истраживању архивских извора и сведочанстава припадника српске заједнице. Предавање је показало да су Срби у Осијеку присутни више од четири века, те да су током 18. и 19. века имали важну улогу у привредном, културном, верском и друштвеном животу града. Посебна пажња посвећена је свакодневном животу у мултиетничком Осијеку, у којем су, према сећању казивача, националне разлике дуго биле мање важне од заједничког живота, рада, школовања и суседних односа. Истраживање је показало и дубоке промене које су наступиле током деведесетих година, када су рат, страдања, исељавање и промене друштвеног окружења снажно утицали на бројност и идентитет осјечких Срба. Посебно је истакнута чињеница да је број Срба у Осијеку са 15.985, односно 15,35 одсто становништва 1991. године, смањен на 2346, према попису из 2021. године. Предавање је закључено питањем будућности заједнице, при чему су очување сећања, културне баштине, језика, верског живота и међугенерацијског идентитета истакнути као важни елементи њеног опстанка.

ИЗВОР

У ДАЉУ ОДРЖАНА „ЈЕСЕН У ЕРДАБОВУ”, МАНИФЕСТАЦИЈА ПОСВЕЋЕНА КЊИЖЕВНИКУ ЂОРЂУ ОЦИЋУ КОЈУ ЈЕ ПО 12. ПУТ ОРГАНИЗОВАЛО УДРУЖЕЊЕ КОЈЕ НОСИ ЊЕГОВО ИМЕ

ЕРДАБОВСКА ЈЕСЕН У ЗНАКУ ГЛУМЕ, МУЗИКЕ И КЊИЖЕВНОСТИ

Ове године „Јесен у Ердабову” одржана је 26. и 27. септембра, а у оквиру та два програмска дана окупљена публика имала прилику да ужива у разноврсним културним садржајима. Првог дана отворена је изложба радова Љубомира Вујаклије из колекције породице Оцић. Изложба названа „Вујаклија код Оцића - пријатељство из гимназијских дана” састојала се од Вујаклијиних икона и графика.

- Љубомир Вујаклија рођен је 1944, а преминуо је 2021. године у Новом Саду. У Осијеку је похађао гимназију и он је заједно са Чаславом Оцићем, млађим братом мога оца Ђорђа, похађао први разред гимназије. Током распуста, овде у Дању, провео је око две недеље и тада су се дружили, а Вујаклија је сликао дела са мотивима Дања. Касније је завршио историју уметности, а после радио као кустос у Музеју Новог Сада чијем раду је веома допринео. Сем што је био кустос он је био и сликар који је урадио бројна и разноврсна дела, а део тога као и колекцију екс либриса видела је вечерас и наша публика - објаснила је председница удружења **Дејана Оцић**.

Након изложбе, а у оквиру „Драме у авлији”, публика је имала прилику да ужива у комичној позоришној представи „Заједнички стан”. Реч је о адаптацији истоименог филма насталог по сценарију легендарног Драгутина Добричанина у коме су, поред самог Добричанина, глумили Миодраг Петровић Чкаља, Мића Татић, Милена Дравић и други тада познати и популарни глумци. Драму је извела Позоришна трупа „Артисти” из Београда, а режију потписују сестре **Софија** и **Исидора Ристић**.

- Мени и сестри најважније је било да млађим генерацијама приближимо старије комедије и приче и да прикажемо како и кроз здрав хумор, без псовки, може добро да се насмеје и ужива у представи. И тема је занимљива и описује личну егзистенцију више различитих људи који су се нашли на једном месту и који треба да нађу заједничко решење и наставе да живе заједно. Представа има своју трајност, јер свако може да се пронађе у неком од ликова зато што су у питању обични људи и сваки од њих је, у тој својој муци, на неки начин комичан, а приказани хумор је у ствари безвремен и увек популаран - истакла је Софија Ристић која је уједно и уметнички директор трупе.

Након представе утиске је поделио и један од глумаца и оснивача позоришне трупе „Артисти” **Немања Пувача**.

- Било је заиста одлично иако нисмо први пут играли под отвореним небом, али вечерас је био пун месец и то је био рефлектор који нам је дао посебну енергију. Наравно, и публика има своје заслуге, јер је повратно реаговала током целе представе. Колико год део комада био озбиљан, ми смо се такође смејали иза сцене, тако да је за нас представа била и оно што се дешавало са стране која је припадала публици која нам је тако давала неопходну енергију. Ово је било можда једно од наших најбољих гостовања, зато што када играмо ван сцене, на неким другим даскама које живот значе, створи се и нека друга енергија. Ми смо, у ствари, сви били заједно у том заједничком стану и то се стварно осетило - рекао је глумац.

Другог програмског дана представљено је ново, четврто, издање микро књиге из едиције „Зрнце” која садржи молитве Захарија Орфелина које су први пут сабране у једној књизи. Књигу је представио њен приређивач и врсни познавалац Орфелиновог дела **Боривој Чалић** из Вуковара.

- Цела ова година је у знаку Орфелина јер се навршава тристогодишњица од његовог рођења и тај значајни датум за целу српску културу обележава се на разним странама и на разне начине. Због свега тога сам и срећан и задовољан што је удружење „Ђорђе Оцић” у својој едицији „Зрнце” као четврту књигу објавило Орфелинове молитве. Орфелинова поезија сабрана је у корице једне књиге тек 1983. године, а молитве нису биле у тој књизи. Његове молитве уопште, откриване су споро и са великим временским одмаком. Он је написао четири молитве, за толико се зна, а то су Молитва родитеља, Молитва за почетак школског рада, Молитва по свршетку школског рада и Молитва пред смрт. То су заправо најбоље српске молитве написане у 18. веку и спадају у врхунска дела српске књижевности тог времена - истакао је Чалић.

Манифестација је завршена концертом руске и српске музике у извођењу **Милоша Милојевића** уз клавирску пратњу **Стефана Зекића**. Словенски сентимент пробудио је најлепше емоције код публике која је сваку нумеру испратила аплаузом одобравања и подршке.

- Ми смо заиста одушевљени и публиком и целокупним амбијентом. Ово говорим и у своје и у Стефаново име. Много нам се допада овај простор. Живео сам на простору Славоније пет година и знам какви су овде људи и заиста ми је било лепо, публика је јако захвална тако да су утисци заиста одлични. Ово што смо вечерас извели је окосница нашег репертоара. Ја сам завршио

руски језик и књижевност и соло певање тако да сам те две љубави спојио у једно и урадио један програм који је седамдесет посто сачињен од руских композиција а тридесет посто од домаћих и мислим да је то један савршен баланс - закључио је Милојевић, који је иначе био члан хора Опере Хрватског народног казалишта у Осијеку, а сада се вратио у Народно позориште у Београду где наступа као солиста.

Као гост вечери на концерту је наступила **Александра Кртинић** из Вуковара, која је у једној нумери, уз клавиристу Стефана Зекића, пратила Милојевића саксофоном. Сем поменутог посетиоци манифестације могли су да виде и изложбу цитата из књижевних дела Ђорђа Оцића постављених унутар фотографија на којима се налазе мотиви из Оцићеве куће и дворишта. Манифестација је одржана у оквиру „Дана европске баштине 2026.", а подржана од стране Општине Борово, Општине Ердут и Осјечко-барањске жупаније. За послужење након програма побринуле су се меснице „Бођирковић" и увек добро расположене и за помоћ спремне комшије.

Славко БУБАЛО

У ОРГАНИЗАЦИЈИ ВУКОВАРСКОГ СРПСКОГ ПЕВАЧКОГ ДРУШТВА ЈАВОР 28. СЕПТЕМБРА ОДРЖАН ЈЕ КОНЦЕРТ РУСКЕ И СРПСКЕ МУЗИКЕ

МУЗИКОМ ПОВЕЗАЛИ РУСКИ И СРПСКИ СЕНТИМЕНТ

Концерт руске и српске музике у изведби оперског певача **Милоша Милојевића** и диригента **Стефана Зекића** одржан је у Парохијском центру у Вуковару 28. септембра када је публика је имала прилику да ужива у познатим руским и српским мелодијама, које су извођачи представили кроз пажљиво одабран и припремљен програм.

- Публика ће имати прилику да чује један ансамбл који изводи дела словенских аутора, пре свега руских и наших домаћих српских. Руски репертоар је окосница програма, а наше српске песме су зачин које сам програм обогаћују. Програм се зове „Словенски сентимент", лирски програм прожет лирским надахнућем, тј. цео други сегмент програма након паузе су старе руске романсе које углавном говоре о љубави. Има и шаљивих композиција и епских, али већином су љубавне песме - рекао је оперски певач Милош Милојевић.

Присутној публици представили су се и домаћини, чланови Вуковарског српског певачког друштва Јавор, који су својим наступом употпунили програм вечери и допринели свечаној атмосфери концерта. Кроз музику и неговање словенског музичког наслеђа, ово вече било је прилика за уживање у познатим мелодијама, али и за очување и представљање културне традиције.

- Први сусрет са Милошем нам је било када смо организовали концерт Хора Светог Серафима из Зрењанина пре седамосам година и тада сам сазнала да Милош, који је члан тог хора, пева и у оперском хору Хрватског народног позоришта у Осијеку, тако смо се упознали и наставили дружење и сарадњу. Резултат те сарадње, на нашу радост, је и овај концерт у Вуковару - каже хоровођа ВСПД Јавор **Александра Кртинић**.

Руска и српска музика, као део ширег словенског музичког наслеђа, кроз мелодију, емоцију и препознатљиве мотиве већ деценијама проналази пут до публике различитих генерација. Посебно место у овом репертоару заузимају романсе и лирске песме, које говоре о љубави, чежњи, радости и животним искуствима, због чега њихове поруке остају блиске и данашњем слушаоцу. Овакви концерти прилика су да се познате мелодије поново чују, али и да се публици представе дела која негују дух и традицију једног времена. Истовремено, сусрети музичара и културних друштава доприносе повезивању уметника и очувању музичке баштине, потврђујући да музика и данас представља један од најлепших начина да се традиција сачува и пренесе на нове генерације.

Маја МИЛАНОВИЋ

ВЕК КОЛОНИСТИЧКИХ НАСЕЉА (8)

КОЛОНИСТИЧКО НАСЕЉЕ НА ГРАНИЦИ СРЕМА И СЛАВОНИЈЕ

Једно од насеља установљених након Првог светског рата је и Ада, место које се данас налази у саставу Општине Шодоловци.

На некадашњу Елцову пустару почетком двадесетих година прошлог века колонизују се породице солунских добровољаца, махом из Босне и Лике, али и других крајева. По попису из 1921. године у овом месту је 82 становника, а већ од следеће године уследио је и већи прилив становништва те почиње да се рађа нова колонија, окружена махом истим таквим насељима.

Живот се овде развијао као и у другим сличним местима, кроз борбу за подизање сопствених кућа на земљиштима добијеним од државе, прилагођавање новим условима живота па све до подизања и развоја самог места. Већ десетак година након насељавања мештани су подигли зграду основне школе у коју су ишла њихова деца, нека од њих и рођена у овом месту. Освећење школске зграде у Ади извршено је 21. јануара 1934. године, а о том догађају вуковарске Сремске новине пишу следеће: „Зграда која од данашњег дана овој насеобини служи као школска просторија одговара свим условима школе досадашњег времена, а подигнута је уз извесну припомоћ Министарства просвете, пожртвованим радом и материјалним средствима самих насељеника. За овај успео рад као и иницијативу ове овако племените идеје може се углавном захвалити г. Јакову Краљевићу, добровољцу и поседнику, који како од стране маркушичана староседиоца, тако и од ондашњег живља, заслужује сваку пажњу и поштовање.

Подизање, па било то и саме школе у данашњим временима и несрећеним приликама, без помоћи јачих, може се тумачити једино и само као одраз свести и љубави ових насељеника према својој омладини, јер желећи да од свог нараштаја створе просветне и културне чланове друштва, сматрају да врше дужност човека напрама целини."

У Ади је од краја двадесетих или почетка тридесетих година прошлог века било активно и Удружење четника. На челу те организације налазио се солунски добровољац и пешадијски поручник Милован Ненезић који је био руководилац Пододбора удружења четника на подручју општине Маркушица као и иницијатор њиховог оснивања у местима попут Даља, Аде, Подриња, Петрове Слатине, Силаша и Шодоловаца. Након његове смрти 1936. године заменио га је Миленко Косовац из Подриња док је барјактар организације постао Тодор Бабић из Аде, такође добровољац пореклом из Лике. Као угледном члану те добровољцу Милована Ненезићу је подигнут и посвећен споменик на гробљу у Маркушици 7. јуна 1936. године.

Тих година на челу удружења четника из Аде налазио се Чедомир Дмитрашиновић учитељ и школски управитељ, а пододбор је имао 16 активних чланова. Овај пододбор имао је и своју заставу, а кум и дародавац заставе за четничко удружење у Ади био је председник општине Маркушица.

Такође, постојала је и организација добровољаца у Ади, али за разлику од неких других места у којима су овакве организације биле веома активне, овде то није био случај. Након неколико година функционисања организација добровољаца у Ади је угашена што можемо да видимо из једног извештаја о добровољачком састанку у Ланки из 1935. године где се између осталог наводи да „друг Раде Ковачевић из Аде хвали организацију у Ланки као и разлоге због којих се растурила организација у Ади". Нажалост, овај штури извештај не доноси нам конкретне разлоге гашења ове организације.

Поред поседника Јакова Краљевића своје поседе, односно ловиште, у атару овога насеља имао је и директор Батине фабрике у Борову Тома Максимовић који је овде долазио у лов. Сремске новине из 1939. године доносе једну кратку вест о томе: „Прошле је недјеље у околици Вуковара приређено више ловова јер су ловци једва дочекали њихово вријеме. Један од највећих ловова приређен је на ловишту г. Томе Максимовића у Ади код Маркушице, гдје је 12 ловаца убило 120 зечева те неколико лисица и фазана."

МАРКО КРАЉЕВИЋ И МЛАДОСТ

По броју становника пописаних 1931. године Ада је било једно од већих колонистичких насеља овога краја. Тада је у овом месту живело нешто мање од 400 становника, а број је вероватно растао до Другог светског рата. Међутим, даљњи развој села прекинуле су ратне неприлике, а расељавање колонистичких породица

које је прописано законима злогласне НДХ није мимоишло ни ово насеље. О таласу протеривања српског становништва остављена су бројна сведочанства, нека од њих преносимо и овом приликом.

Тако је мештанин Аде Миле Ковачевић о тим догађајима сведочио следеће: „На други дан Духова упали су у село Аду хрватске усташе ноћу, све дигли, немилосрдно тукли, затим наредили да се одмах сви спакују и куће напусте. Дотерали су нас у Вуковар пешке, а одатле возом до Брчког, из Брчког преко Босне до Дрине где су нас у Србију пребацили. Није ми познато да је ко од наших погинуо, али је 12 Срба у суседним селима Палача и Силаш убијено. У гоњењу Срба у Ади највише су се истакли Марјан Сумић и Лука Пуљић Хрвати, а иначе и сами колонисти као бивши југословенски добровољци. Нас Ковачевића има у Дубљу око 12 породица и сви смо подједнако прошли у прогону."

У другом сведочењу из саслушања Петра Љубишића и Теодора Еркаловића напомиње се да је протеривање извршено 11. јуна 1941. године: „Протерани смо од усташа Хрвата и њихове банде. Налог за протеривање издао је Штир Иван трговац из Осијека и Ивезић Марко жандармеријски поднаредник из Аде. Наређено нам је да се у року одмах иселимо из наших кућа, а претходно поставили су нам стражу да не би шта од имовине и стоке продали. Приликом протеривања нама су се придружила и друга села те су нас без ичега пребацили у Србију. Убистава није било, али је било тучених. Тучени су Сурла Душан и његов брат Рабан, Миле Росић, Дане Војиновић, Ђурувија Миле, Ковачевић Миле и друга лица. Они су сви били и затварани. Један је остао у затвору по имену Раде Ковачевић и шта је са њим сада не знамо".

Испоставило се касније да је Раде Ковачевић убијен, а његово име налази се на спомен плочи на стадиону у Ади на којој се налазе имена погинулих играча и чланова клуба који је основан 1932. године и носио је име Марко Краљевић.

По завршетку рата становници Аде враћају се на своја огњишта, а онима који су настрадали током рата подигнут је споменик у центру села 1961. године. Укупно, из Аде су погинула 24 борца, а на разне начине страдало је 18 мештана.

Фудбалски клуб „Марко Краљевић" променио је име у Младост, а стадион Младости с временом добио је и трибине те адекватне просторије које су данас девастиране јер клуб није активан већ тридесетак година. На овом терену стасао је и фудбалски голман Рајко Ковачевић, некадашњи прволигашки голман који је бранио боје новосадске Војводине почетком седамдесетих године, касније и холандског Фејенорда.

Такође, у Ади је живео и некадашњи народни херој Југославије и генерал пуковник ЈНА Радојица Ненезић. Он је рођен у селу Бројанац код Никшића 1921. године одакле је заједно са родитељима дошао у Аду. Његов отац био је Милован Ненезић, солунски добровољац и касније председник месне организације четника. Радојица је основну школу завршио у Маркушици (пошто је у Ади подигнута тек 1934. године), а гимназију у Осијеку. Након смрти родитеља вратио се у село где се бавио земљорадњом, а уочи избијања рата, 1938. године, постао је члан СКОЈ-а (Савеза комунистичке омладине Југославије), док је за члана КПЈ примљен 1940. године.

По избијању рата заједно са осталим мештанима Аде протеран је у Мачву где се врло брзо прикључио партизанима и постављен је за комесара 1. чете 1. поцерског батаљона. Ратни пут одвео га је најпре у Босну, а потом и у Славонију где је био заменик команданта 1. славонске бригаде. Рат је завршио као командант 28. ударне дивизије НОВЈ. Након рата завршио је Војну академију у Совјетском Савезу, проглашен је за народног хероја Југославије, а пензионисан је у чину генерал-пуковника 1981. године. био је и политички активан, не само по припадништву комунистичкој партији него и у унутрашњим (не)приликама у Југославији. Остаје забележен као један од већих противника Хрватског пролећа 1971. године, тзв. Маспока, а двадесет година касније, у време распада СФРЈ, био ја активан у раду партије Савез комуниста - Покрет за Југославију. Умро је у Београду 1995. године.

У овом месту никада није изграђена црква, а нема података да ли је постојала иницијатива за њено подизање. Двехиљадитих година у центру места подигнут је православни крст, док се као сеоска слава прославља Огњена Марија (30. јул).

Како раније тако и данас, Ада је место насељено са већински српским становништвом са уделом преко 95 одсто. Највише становника било је крајем четрдесетих и почетком педесетих година прошлог века када је у Ади пописано више од 500 становника. По последњем попису из 2021. године тај број знатно је смањен и овде живи тек 142 лица.

Ада је насеље које је пре Другог светског рата припадало вуковарском котару, а у документима из тог периода често се помиње као Ада Срем како би се разликовала од других насеља са истим именом. Поред места протиче и река Вука која се управо овде сматрала границом Срема и Славоније.

Срђан СЕКУЛИЋ

Извори и литература:

1. Добровољачки гласник
2. Сремске новине
3. Здравко Диздар, Оснивање и дјелатност четничких удружења на подручју града и котара Осијек у монархистичкој Југославији
4. Архивска грађа

Одбор за људска права ЗВО-а обавештава све заинтересоване грађане српске националне припадности да ће се у октобру 2026. године у општинама с подручја надлежности ЗВО проводити бесплатна правна помоћ. Позивамо особе које имају потребу за правним саветом или помоћи у остваривању својих права да нам се обрате у предвиђеним терминима по општинама. Бесплатна правна помоћ односи се на питања из подручја имовинско - правних односа, радних, социјалних и других права, а сви разговори су поверљиви.

РАСПОРЕД ПРУЖАЊА ПРАВНЕ ПОМОЋИ У ОПШТИНАМА КОЈЕ СУ У САСТАВУ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА

Општина	Дан	Датум	Време	Место одржавања
1. Борово	уторак	06.10.2026.	10.00 - 11.15	Зграда општине, Главна 3
2. Негославци	четвртак	08.10.2026.	10.00 - 11.15	Зграда општине, Вуковарска 7
3. Маркушица	уторак	13.10.2026.	10.00 - 11.15	Зграда општине, Пере Цара 2
4. Трпиња	четвртак	15.10.2026.	10.00 - 11.15	Мањинска кућа, Велика 48а
5. Ердут - Даљ	уторак	20.10.2026.	10.00 - 11.15	Зграда општине, Б. Ј. Јелачића 4
6. Шодоловци	четвртак	22.10.2026.	10.00 - 11.15	Зграда општине, Иве Андрића 1
7. К. Виногради	уторак	27.10.2026.	10.00 - 11.00	Простор ВСНМ општине К. Виногради, Главна 78
Кнежево	уторак	27.10.2026.	11.30 - 12.45	Месни уред Радничка 1
8. Јагодњак	четвртак	29.10.2026.	10.00 - 11.00	Зграда општине, Б. Кидрича 100
Дарда	четвртак	29.10.2026.	11.30 - 12.45	ВСНМ- Дарда, Св. Ивана Крститеља 101

председник Одбора за људска права, Љубомир Ајдуковић дипломирани правник

Напомена: Због непредвиђених околности и обавеза унутар Одбора, може доћи до промена у распореду, о чему ћемо благовремено обавестити све заинтересоване.

ИМПРЕСУМ

ИЗВОР
ЛИСТ ЗАЈЕДНИЧКОГ ВЕЋА ОПШТИНА - ВУКОВАР

Број: 407

Бесплатно издање

ГОДИНА XX
Вуковар, 30. септембар 2026.

Издавач:
Заједничко веће општина, Вуковар

За издавача:
Дејан Дракулић, председник ЗВО-а

Главни уредник:
Јадранка Јањимовић

Редакција:
Вуковар:
Славко Бубало, Срђан Секулић, Маја Миланović, Мирјана Цветковић;
Книн:
Васка Радуловић

Фотографија: Редакција

Графичка припрема:
Марко Кртинић

Штампа:
Глас Славоније д.д. Осијек
Улица Хрватске Републике 20

Адреса редакције:
Еугена Кватерника 1, Вуковар
Тел: 032/416-667
Факс: 032/422-755
Имејл: mediji@zvo.hr
Веб: www.zvo.hr

Излази сваких 14 дана
Тираж: 7000
Насловна страна: СЕЋАЊЕ НА ЖРТВЕ РАТА - ПИТАЊЕ ПРАВДЕ И ОДГОВОРНОСТИ

Лист суфинансирају:
Савет за националне мањине Владе Републике Хрватске

Министарство информисања и телекомуникација Републике Србије

Ставови изнети у подржаном медијском пројекту нужно не изражавају ставове органа који је доделио средства

ВЕЛИКАНИ СРПСКОГ СПОРТА (27)

ДРАГУТИН ТОПИЋ

Драгутин Топић рођен је у Београду 12. марта 1971. године. Највећи део своје каријере провео је у Атлетском клубу Црвена звезда, а тренер му је био Михајло Шврака. Међутим, такмичио се и за Партизан и за Војводину. Током једногодишње паузе, 2006. године, радио је као спортски директор српског Атлетског савеза, а каријеру је наставио 2007. да би наредне 2008. године у Пекингу пети пут учествовао на Олимпијским играма.

Прву златну медаљу одвојио је у Пловдиву 1990. године поставши тако јуниорски првак света скоком од 2,37 м, а само неколико недеља касније освојио је титулу сениорског првака Европе у Сплиту. Та медаља остала је и једино сениорско злато на великим такмичењима на отвореном.

На крају године лист Спорт прогласио га је за југословенског спортисту године. На екипном првенству Србије 2012. као члан Партизана остварио је норму за наступ на Олимпијским играма у Лондону, а помогао је и да Партизан након дужег времена врати титулу шампиона. У својој 41. години Топић је био међу најстаријим учесницима атлетских такмичења на Олимпијским играма у Лондону и једини атлетичар који је шест пута учествовао на највећим и најпрестижнијим светским спортским скуповима.

Учествовао је на Европском првенству у Хелсинкију 2012. године у скоку увис. У квалификацијама је скочио 2,10 метара и није се пласирао даље. У укупном пласману је заузео 30. место које дели са мађарским атлетичарем.

Топић је чак шест пута учествовао на Олимпијским играма и то 1992. у Барселони, 1996. у Атланти, 2000. у Сиднеју, 2004. у Атини, 2008. у Пекингу и 2012. у Лондону. Најближе медаљи био је 1996. у Атланти где је освојио четврто место.

На Светским првенствима није успео да освоји медаљу, а најближе том циљу био је у Севиљи 1999. када је освојио четврто место. У финалу Гран при серије атлетских митинга два пута је био трећи и то у Паризу 1994. и у Дохи 2000. године.

На Светском првенству у дворани у Бирмингему 2003. године заузео је четврто, а 2005. на дворанском Првенству Европе пето место. Вишеструки је првак Балкана, Југославије и Србије и Црне Горе.

На такмичењу у Вупертalу, у Немачкој 22. фебруара 2001. године, његов узорак урина био је позитиван на норандростерон, у количини за нијансу вишој од дозвољене. Тестиран је на норандростерон и суспендован на две године.

У сезони 1992/93. био је регистрован и као играч кошаркашког клуба Спартак из Суботице, да би могао да учествује на званичним Ол стар сусретима, где је два пута освајао прво место у закуцавањима. Такође је и на неким утакмицама улазио у игру, па је остала упамћена његова тројка против Црвене звезде 1993. у победи Спартака од 85:67.

Његовим стопама кренула је ћерка Ангелина чији је он тренер и у чијој збирци се већ налазе бројна златна, сребрна и бронзана одличја са највећих јуниорских и сениорских такмичења.

С.Б.

УЗ ГИТАРУ И ПОЗНАТЕ СТИХОВЕ БОРЕ ЂОРЂЕВИЋА И МИЛАДИНА ШОБИЋА ЗАВРШЕНА ОВОГОДИШЊА ПРОГРАМСКА АКТИВНОСТ „ЛЕТО У СРПСКОМ ДОМУ”

ДВА УМЕТНИКА, ДВА ОПУСА И ЈЕДАН МУЗИЧКИ СУСРЕТ

Са познатим стиховима и поезијом два велика уметничка имена као и њиховим целокупним стваралаштвом те животним причама, вуковарска публика упознала се у Српском дому 25. септембра. У вечери музике посвећеној стваралаштву Боре Ђорђевића и Миладина Шобића наступала су два гитарска дуа - **Дамјан Станишић** и **Здравко Грујић** и **Немања Каначки** и **Јован Ђорђевић**.

Ђорђевић је више од четири деценије присутан на музичкој сцени, а током каријере сарађивао је са извођачима различитих музичких жанрова. Репертоар за вуковарско вече, међутим, био је његов избор. Избор песама био је разноврстан али, како каже, било је тешко одабрати репертоар који би могао да представи целокупно стваралаштво двојице аутора.

- Тешко је када су такви уметници у питању издвојити оно најбоље, јер су обојица изнедрили бројне хитове и текстове. Идеја за програм настала је након смрти Боре Ђорђевића, а потекла је од мојих ученика којима предајем француски језик и књижевности. Управо су они предложили да се у Дому културе организује вече сећања посвећено преминулом уметнику - рекао је Ђорђевић.

Од првобитне идеје програм је проширен и на стваралаштво Миладина Шобића. Ђорђевић сматра да их, упркос различитим музичким изразима, повезује пре свега начин на који су приступали писању и њихов однос према стиху.

- Сматрам да су и Ђорђевић и Шобић били и још увек јесу врхунски песници Балкана, са израженим сензибилитетом и сентиментом - истакао је Ђорђевић, објашњавајући због чега је управо њихово стваралаштво изабрано за двочасовни програм у Вуковару.

За разлику од класичног концертног програма, вече је било замишљено као спој музике и приче. Између извођења песама говорило се о ауторима, њиховим каријерама и стваралаштву, док су звуци гитаре и вокалне интерпретације публици понудиле другачији поглед на добро познате композиције.

- Премда смо већ у првим данима јесени, ово је уједно и завршетак наше програмске активности „Лето у српском дому”. Оно што је важно је то да нисмо закаснили да чујемо интерпретаторе ова два великана, не само рок музике, него и њиховог озбиљног песничког дела и уметничког приступа музици и животу, а то су свакако и Бора Ђорђевић и Миладин Шобић - истакао је директор Српског дома **Небојша Видовић**. **Мирјана ЦВЕТКОВИЋ**

Следећи 408. број Извора излази у среду 14. октобра 2026.
Нову Хронику Славоније, Барање и западног Срема гледајте у петак 9. октобра на РТРС плус у 17:50, у суботу 10. октобра на РТС-сат у 12:30 и у понедељак 12. октобра на РТВ 1 у 15:25.